

Seria 222161

No. 32

# CUNOSTINTE FOLOSITOARE

Seria C.

## DIN LUMEA LARGĂ

SUB DIRECTIVA REDACȚIONALĂ A D-LUI PROF. UNIVERSITAR  
I. SIMIONESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj



## COASTA DE AZUR

DE

I. SIMIONESCU

Profesor la universitatea din Iași

Seria C.

CARTEA ROMĂNEASCĂ

No. 32

# „CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE”

Fiecare broșură de 32 pag. cu figuri, costă numai 5 lei.

## Seria A. „Știința pentru toți”.

- No. 1. Cum era omul primitiv de *I. Simionescu.*
- ” 2. Viața omului primitiv de *I. Simionescu.*
- ” 3. Gazurile naturale de *I. Simionescu.*
- ” 4. Albinele de *T. A. Bădărău.*
- ” 5. Diabetu, îngrășarea, gălbănirea de *Dr. Căhănescu.*
- ” 6. Raze vizibile și invizibile de *C. V. Gheorghiu.*
- ” 7. Viața microbilor de *Dr. I. Gheorghiu.*
- ” 8. Furnicile de *T. A. Bădărău.*
- ” 9. Viața plantelor de *I. Simionescu.*
- ” 10-11. Pasteur de *C. Moțaș.*
- ” 12. Soarele și luna de *I. Simionescu.*
- ” 13. Telefonie fără fir de *Tr. Latescu.*
- ” 14. Porumbelii Mesageri de *V. Sadoveanu.*
- ” 15. Planeta Marte de *Ion Pașa.*
- ” 16. Dela Omer la Einstein de *General Sc. Panaitescu.*
- ” 17. Cum vedem de *Dr. I. Glăvan.*
- ” 18. Razele X. de *Al. Cișman.*
- ” 19. Omul dela Cucuteni de *I. Simionescu.*
- ” 20. Protozoarele de *I. Leșu.*
- ” 21. Fulgerul și trăsnetul de *C. G. Brădețeanu.*
- ” 22. Nebuloasele gazoase de *M. E. Heroyanu.*
- ” 23. Bacteriile folositoare de *I. Popu-Câmpeanu.*
- ” 24. Scrisori cerești (Meteorite) de *I. Simionescu.*
- ” 25. Din istoricul electricității de *Stel. C. Ionescu.*
- ” 26. Mercur și Venus de *C. Negoită.*
- ” 27. Reumatism și arteroscleroză de *Dr. M. Căhănescu.*
- ” 28. Oamenii de inițiativă de *Apostol D. Culea.*
- ” 29. Henri Ford de *Ing. N. Ganea.*
- ” 30. Musca de *I. Mureșanu.*
- ” 31. Ciupercile de *I. Popu-Câmpeanu.*
- ” 32. Cifrele de *G. M. Iăzărescu.*
- ” 33. Animale de demult de *I. Simionescu.*
- ” 34. Lămurirea popoului de *I. Simionescu.*
- ” 35. Din viața oamenilor întreprinzători de *Apostol D. Culea.*
- ” 36. Societatea națiunilor de *Artur Gorovei.*
- ” 37. Ficatul și boalele lor de *Dr. M. Căhănescu.*
- ” 38. Electrochimia și Electroliza de *N. N. Botez.*
- ” 39. Noțiuni de electricitate de *Ing. Casetti.*
- ” 40. M. Berthelot de *M. Zapan.*

## Seria B. „Statuti pentru gospodari”.

- No. 1. Îngrijirea păsărilor de *Prof. C. Moțaș.*
- ” 2. Despre tovărășii de *Preoi C. Dron.*
- ” 3. Despre scarlatină de *Dr. I. Gheorghiu.*
- ” 4. Livada din sămburi de *G. Gheorghiu.*
- ” 5. În jurul casei de *M. Lupescu.*
- ” 6. Casa de *I. Simionescu.*
- ” 7. Morcovul și alte legume de *P. Roziade.*
- ” 8. Sifilisul de *Dr. E. Gheorghiu.*

Seria C.

No. 32

**CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE  
DIN LUMEA LARGĂ**

---

# COASTA DE AZUR

DE

**I. SIMIONESCU**

Profesor la Universitatea din Iași

BCU Cluj / Central University Library Cluj



EDITURA „CARTEA ROMĂEASCĂ”, BUCUREȘTI

1956 V.

---

---

Răspândiți Biblioteca  
**CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE**  
singura publicație științifică, periodică, ieftină și scrisă de specialiști, este o datorie pentru oricine dorește lăjirea culturii în mulțime.

---

---

# COASTA DE AZUR

de

I. SIMIONESCU

Profesor la Universitatea din Iași

## Drumul din țară

Părăsești România pe la Jimbolia, aproape de Timișoara. Numai schimbarea numărului dela cantoane ori literile chirilice dela gări, în afara formalităților cu pașaportul, îți spun că ai trecut granița. Altfel e acelaș șes întins, al Torontalului, tăiat în două de linia convențională, arătată prin țaruși infipți ici și colo în pământ.

La Zenta, localitate vestită prin biruința prințului Eugen asupra Turcilor în 1627, treci Tisa. Molatecă, turbure chiar iarna, e strânsă în patu-i îngust.

Șesul se continuă mai departe, căci e regiunea unde Tisa nu are mult până ce-și sfârșește cursul, iar Dunărea mărită prin apa Dravei, verită din Alpii Orientali, apucă cam brusc drumul spre răsărit. Și ea aduce pustiiri, când vine năvalnică. Se vede urma unei mari inundățuni întâmplată acum vre-o 2 ani. Nășipul se întinde cine știe unde, transformând un ținut cu ogoare în unul de dune.

La Vincoviț e un nod important de cale ferată, căci aici se întâlnesc vagoanele dela București, cu cele dela Belgrađ, Atena, Stambul,

spre a formă trenul internațional cunoscut sub numele de Simplon.

Când zorile din nou luminează, scenerii stranie se arată privirii. E ca în poveste. În urmă a rămas și șesurile și iarna. Deschizi ochii în inima Munților Dinarici, în ținutul vestit prin sărăcia lui, numit Karst. Munții sunt numai stânci de piatră de var. Unde și unde câte un pâlcc de pădure mai deasă, e asvârlită, ca o bucată de stofă, pe vârful munților, lăsându-se până pe jumătatea coastei.

Cum intri în Italia, la Postumia, soarele prinde a lumina, poliind stâncile albi. Îți trec pe dinaintea toate fenomenele carstice. Terenul este ca bombardat cu obuze uriașe. Gropi lângă gropi se înșiră pe distanțe lungi, în mijlocul unor suprafeți de blocuri de piatră, imense cimitire tătarești. Sunt dolinele, gurile pe unde apa de ploaie adunată șuviță cu șuviță se infundă în piatră. Câmpurile de cultură, cultivate însă cu toată știința și sârguința, sunt legate numai de ochiurile de țarnă ruginie rămase în fundul gropilor.

Ce înseamnă nevoia de pământ, dar și truda de a folosi cel mai mic bulgăraș de țarnă, aice se poate vedeà. Pe aice trecând poți să-ți dai seamă de belșugul ogoarelor noastre întinse, grase, dar și iroseala ce se face cu ele. Dacă și la noi s'ar aplică pe jumătate din munca migăloasă, chibzuită, a necăjiților locuitori din ținuturile carstice, rodnicia naturală a pământului nostru s'ar înzecl, ajungând pentru o populație îndoită ori întreită.

Trenul fuge kilometri întregi prin ținutul acesta de piatră, ținut însă și al vajnicei lupte pe care o duce omul împotriva sărăciei. E o luptă eroică, ca și în vânjoleala cea mai furioasă dintr'un război. Omul biruie la cele din urmă.

E dreptul; când povara familiei e mai grea,

iar gurile de hrănit mai multe, unii își iau toiagul pribegiei. De pe aici, din părțile orașului Udine, ne veneau înainte de războiu cei mai mulți italieni, meșteri neîntreçuți în cioplitul pietrei pentru construcții.

În regiunea Karstului, sunt peșterile cele mai vestite prin feeria tăinuitelor camere subpământene, împodobite cu țurțuri de piatră strălucitoare, într'un decor legat de imaginația nesecată a naturii. Așa e peștera dela Adelsberg. Alături este sălbateca peșteră de la St. Canzian, cu lacuri și cascade subpământene, cu șgomot de ape năvalnice, tablouri din infernul lui Dante.



Fig. 1. Orașul Triest.

Trenul trece în vâjâit nebun, pe lângă doline și prăpăstii, continuându-și drumul către Triest, portul principal al Adriaticei.

La răsărit de Alpii Dinarici, e toiul iernei; la Triest și împrejurimi, oamenii au ieșit la lucrul viei și al ogoarelor. Deosebirea de climă o dă Marea Adriatică, căci Triestul doar e aproape de latitudinea Făgărașului și a Brașovului. Marea adriatică e ca un coridor îngust, țărucit de ziduri muntoase, dealungul căruia boarea caldă de pe Mediterana alunecă fără nici o piedică, pătrunzând și pe deasupra șesului lombardic, departe, înfundându-se până'n văile Alpilor. La capătul nordic al lacului Garda, portocalii cresc fără adăpost.

Triest, (fig. 1), e oraș curios. Muntele se ri-

dică aproape din mare. Casele sunt acățarate pe repezișul coastei, îngrămădite una'n alta, ca niște uriașe trepte. Din loc în loc chiparoșii încondeiază cu dungi întunecate culoarea cenușie-gălbie a zidului de casă, iar câte un palmier sgribulit, arată începutul locurilor călduroase.

Ceace admiri și aice este iarăși munca omului. Imprejurimile Triestului sunt și ele numai pietre arse de soare, totuși rodnice. Omul a tăiat în stâncă trepte largi, a cărat pământ pe ele și a plantat vii. Omul nu moare de foame, dar nici nu plânge în pumni față de neprielnica stâncă. O domesticește, o mlădie după voință.

Față de stâncile altfel goale și uscate, bogăția de vegetație dela Miramare, e un contrast isbitor. O mică peninsulă joasă, înaintează în mare. La marginea ei se înalță, ca un palat din poveste, castelul fostului împărat al Mexicului, împușcat de revoltați. Turnurile crestate, albe, de marmoră, se oglindesc în albastrul mării, iar îndărătul palatului se întinde o grădină cu arbori de tot soiul, din acei care nu-și mai leapădă frunzarul.

Pe urmă trenul apucă drumul dealungul țărâmului. La portalul unei fabrici de tăiat piatră, e inscripția: *Laboremus*.

Intr'un cuvânt, se spune năzuința vremurilor noi din Italia de azi, când munca este susținută pe toate căile și când vorbăria a trecut îndărătul faptelor.

Piatra mai ține o bucată de vreme. Este însă acoperită cu un pământ roșcat adus de ape. Marea sclipește în depărtare iar alătura, timide, încep a apărea sărăcăcioase ogoare, printre cari curge firul de apă strâns în canale, ce folosește când seceta prea arde. Ogoarele se întetesc, apoi munții de piatră rămân îndărăt. Apele curg mai din belsug, venite din munți. Câte un boschet de chiparoși arată



clîma dulce: brazda adîncă trasă de plugul la care sunt înhămați cîte 4 boi și doi cai înaintași, arată iarăși deosebirea de condițiunile depărtate dela noi, cu omătul încă gros.

Dincolo cîtră Triest, pe piatra neospitalieră nu cresc decît vii. Dincoace încep ogoarele de păpușoi puși în șiruri. Haturile sunt formate din duzi legați prin odgoanele viței de vie. Să-îmbină ce e folositor cu ce e plăcut, iar petecul cel mai mic de pămînt nu este irosit.

Satele nu mai sunt cu casele strânse grămadă ca dincolo; fiecare gospodărie răsuflă mai liber în spațiul ce o înconjoară. E belșugul mai plin adus de ogoare. Doar pădurile și lemnul cît lipsesc. De aceea copacul e sfînt și exploatat metodic. Salcia e un ciot tăiat scurt dela pămînt, iar mlada din anul trecut, este strînsă maldăr, cu economie. Tot așa și plopii piramidali. Sunt tăiați de crengi pînă sus, de par alte arătări.

Fără să luăm bagii de samă, te trezești dela o vreme în mijlocul apelor, în drumul spre Veneția, oraș cu palatele zidite pe țărui, bătuți în mare. Trenul înaintează pe puntea lungă de peste trei kilometri, pînă'n gară. E o impresie stranie, cînd vezi deoparte și alta numai apă, cu bărcile largi, mișcate și prin ajutorul pânzelor stacojii, cu cîte o cruce, mare, mai roșie, pe ele. Îți aduc aminte de vremea cînd puterea Veneției eră în toi și cînd moșul lui Ștefan cel Mare, veni să grăiască a tot puternicului Doge, cerându-i sprîjinul împotriva Turcilor.

Dela Veneția, marea rămîne în urmă. Trenul fuge dealungul rodnicului șes lombardic. O altă priveliște îți ține de urît. Prind a se îți munții, măreții Alpi, din ceața depărtării. Orașele vechi, se înșiră unele după altele.

Întâi se arată Padova, cu universitate din veacul al 13-lea; pe urmă vine Vicenza, la

doarele unor dealuri înalte, ce par ramură scoborită din munți. Nu e colină pe care să nu se înalțe măcar ruinele unui castel medieval. Dealungul colinelor presărate cu vile, grădini și biserici vechi, drumul duce la Verona, (fig. 2), cu întărituri puternice ridicate pe vremea când austriecii o stăpâneau.

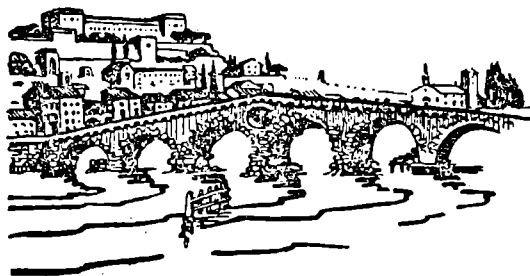


Fig. 2. — Verona

Cu amintirea Julietei, cu amfiteatru roman în mijlocul orașului, cu mărețul cimitir din apropierea gării, orașul se întinde între încolăciturile Adigelui, împânzind cu case vechi și coasta dealului, către nord.

La Peschiera nu-ți vine să crezi ochilor. Se desfășoară una din cele mai frumoase priveliști pe cari natura poate să ți-o ofere. În bătaia soarelui de amiază sclipește apa lacului Garda, mai albastră decât a mării. Ca plutind în văzduh, strălucind din ceața alburie ce acopere baza munților depărtați, zăpada de pe muntele Baldo, pare un nor bătut de soare, ce se ține nemișcat pe cer. Piramidele trunchiurilor de chiparoși se înalță pe țărni; vilele cochete și curate, unele umbrite de câte un palmier, se înșiră în tot lungul malului. Lacul liniștit ca o oglindă, se vără îngustându-se în inima Alpilor, care-l înconjoară ca un amfiteatru aspru și întunecat.

Tabloul îți rămâne întipărit în minte. Celelalte peisagii pe lângă cari treci mai pe urmă, par neînsemnate.

De altfel până la Milano, cel mult poți admiră îngrijita lucrare a ogoarelor, ce par straturi țărnuite de duzi deși, cu coroana tunsă. Te găsești doar în ținutul viermilor de matasă și a fabricelor de mătăasă.

Spre sară, intri în forfota celui mai mare și mai de samă oraș din nordul Italiei, care e Milano, cu marea biserică de marmoră, numai turnuri și turnulețe. (Fig. 3).

După ce treci de Pavia cu universitate tot așa de veche ca cea din Padova, vestită între altele prin profesori de sama lui Volta, iarna se arată din nou. Ninge ca la Crăciun la noi.

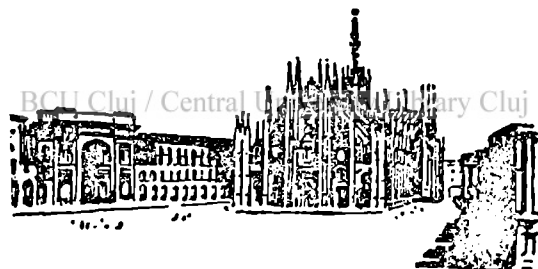


Fig. 3. — Domul din Milano

Zăpada se lasă în fulgi mari cât penele, acoperind cu proaspăta-i îmbrăcăminte, pământul întreg. Ai crede că ești iarăși în România, dacă sârmele dese din lungul drumului nu ți-ar spune că te afli într'o regiune, în care electricitatea servește și la transportul trenurilor.

Peisajul se strâmtează. La Novi ai intrat din nou în munți. După ce ai străbătut Carpații în Banat, Alpii Dinarici la Triest, după ce ai călătorit dealungul păretelui înalt al Alpilor centrali, acum străbați șirul Apeninilor,

uniți cu Alpii la Genua. Spre a ajunge la marele port, te strecoari prin nu mai puțin de 24 tunele, unele mai lungi, altele mai scurte.

Terminându-le, ai ajuns iarăși în primăvară. Dincolo, pe versantul răsăritean, între Pavia și Novi, ninge ca'n toiu iernii. După o cătorie nici de un ceas, prin cotloane subpământene, dai, la Genua, din nou peste palmieri, care cresc în curțile caselor, alătura de chiparoșii, ca niște flăcări uriașe.

Ai pătruns în primăvara veșnică, unde înghetul se ține minte.

Trenul ține tot țărnuțul mării. Sunt locuri unde te ajunge ploaia de stropi, când valurile sunt mai svânturate. E o alee de palmieri, vile și oteluri ce se țin aproape neîntrerupt dela Sestri și până la granița dinspre Franța, la Ventimiglia.

Tunelurile alternă cu zări largi, luminoase, către mare. Drumul e alătura, căci munții apropiați nu prea permit jocul liber al spațiilor deschise decât unde și unde, la gura văilor mai largi. Se simte că ai trecut în alt ținut mai cald. Chiar dela Pegli, grădini superbe înverzesc locul. La Savone, livezile de lămâi și mandarini, strălucesc de fructe. La Porto-Maurizio sunt maslinii cei mai productivi de pe toată coasta Rivierii, iar la San Remo, stațiunea bogătașilor, rivala Niței, palmierii stau deși ca'n pădure. La Bordighiera, cu casele albe îngrămădite pe o limbă de pământ ce înaintează în mare, curmalii dau originalitate locului. Venimiglia e ultima stațiune.

## Pământul și Apele

Spre sudetul Franciei se îmbină două serii de munți, una veche și alta nouă.

De aici încep să se înalțe Alpii apuseni,

al căror capăt rupt, formează zid în tot lungul Coastei de Azur.

Toată taina variațiunilor de frumuseți naturale ale Coastei de Azur, constă tocmai în sbuciumul geologic al ținutului.

Alpii sunt noi. Înălțarea lor definitivă s'a format târziu. În constituția lor intră și calcarurile, piatra care se mlădie la toate jocurile arhitecturale ale naturii. Vârfurile semețe se ridică ca un maiestos amfiteatru îndărătul mă-



Fig. 4. — Golful liniștit dela Villefranche

rei albastre, până la înălțimele cu veșnic omăt. Marginea lor spre mare, este uneori ca tăiată cu paloșul, expunând bății soarelui rana vie a rupturilor de pietre albe, ținută mereu proaspătă de năruiturile de peste an.

Așa s'a căpătat sălbatecul peisaj dintre Nisa și Menton, cu zidurile dela Turbie, cu păreții dintre Beaulieu și Eze, mereu înspumați de valurile ce se sbat la temelii lor. Golfulețe adăpostite se vâra printre peninsule, ca niște fiorduri în miniatură. Așa e golful adânc dela Villefranche, port sigur pentru vasele de război, prins între peninsula M-t. Boron, și accia mai lungă, ce se termină cu Cap Ferrat. (Fig. 4). De aici, spre răsărit, coasta e numai golfuri largi, despărțite prin capuri stâncoase încondeiate de albul valurilor cu cântec continuu. Dintre ele capul dela Monaco e cel mai vestit, iar Cap Martin, din apropiere de Menton e cel mai înaintat în mare.

Plăcut impresionat rămâi în tot drumul cât mergi cu trenul. Numeroase tunele au trebuit străpunse, pentruca să se așeze șinele chiar pe țărnul mării. Acum e noapte, acum te orbește lumina. După întunericul cotloanelor de cârțițe, vin tablouri, unul deosebit de altul, cu natura bătută de soare și împodobită cu flori. Acum te aburesc stropii valurilor, care se reped parcă să înghită balaurul cu zale de fer ce fuge nebunește pe lângă ele, acum marea se întinde adânc înălbăstrită și liniștită între ziduri de piatră.

Drumul de jos, în lungul țărnelui, e ca un vis. Vârful frunzelor de palmier ajung aproape până la fereastra vagoanelor; treci printre grădine de maslini (fig. 5), cu frunzele lor argintii ori printre plantațiuni de mandarini, cu fructele ca rodiile de aur.



Fig. 5. — Treci printre grădini de măslini....

În sus, pe marginea crestei de piatră, încă de pe vremea lui Napoleon, s'a așezat frumoasa șosea depe înălțime, numită Drumul de creastă (Route de la grande Corniche). Astăzi zbâr-

năie pe el, toată ziua automobilele, ca liliicii sara; autobuze confortabile te duc într'o zi, în lungul' lui, dela Nisa la Menton. E un drum în adevăr minunat. Nu e lipsit nici de plăcere, nici de emoții, căci adesea prăpastia adâncă începe chiar dela marginea șoselei.

Pornind dela Nisa, urci îndată coasta repede depe M-t. Gros, pe vârful căruia strălucește cupola vestitului observator astronomic, înălțat prin generositatea donatorului Bischofsheim. Unde se întâlnesc 4 drumuri (Col des quatres chemins), măreția naturii pentru întâia oară îți scoate strigătul de uimire, pe care nu-l poți înecă. Indărăt se înalță vârfulurile înzepozite ale Alpilor, strălucind în imaculata lor investmântare; în față se întinde zarea largă a valurilor, cu creștăturile țărmlui în lungul căruia se țin ca o diademă de diamante, vi-lele cochete presărate între smaragdul vegetației și azurul mării.

Drumul apucă apoi pe margine de prăpastie; e vechiul drum ce separă Galia cisalpină de cea transalpină. La Turbie, deasupra Monacolui, e unul din satele păstrate aproape în întregime, cum eră în evul mediu. Lângă bisericuța modestă, se înalță umplutura de piatră a mausoleului lui August, imosant monument ridicat în veacul al 7-lea înainte de Hristos, pentru a spune urmașilor biruința latinității asupra celor 45 de noroade alpine. Din podoaba lui mândră de pe dinafară, n'au rămas decât două coloane dorice de marmoră din cele 24, și largile trepte din jur, îndeajunse însă ca să arăte mândria poporului care a cucerit lumea mediterană.

De aici însă se desfășoară largă priveliște asupra întregii Coaste de Azur. De la grămada caselor albe din Bordighiera italienească, până la insulele Hyères, înecate în ceața depărtării, se întinde toată creștătura de țarm,

dealungul căreia se îngrămădește lumea de pe lume.

E punctul culminant. Mai încolo drumul scoboară în largi șerpuiiri, dar tot pe înălțimea de unde casele par jucării.

Aproape de Menton se întâlnește cu alt drum, tot în lungul coastei dar pe la mijlocul păretelui, (La moyenne Corniche) încolțăcindu-se numai printre grădini de maslini ori portocali, trecând pe lângă vechi sate, dar întovărășit și de frumoase vile.

Intreaga regiune dela Nisa la Menton, este deci subordonată capătului rupt al Alpilor. De aceea râuri sunt puține și mici, simple pârâiașe. Cel dintâi râu mai mare se varsă la Nisa. E Paillon, al cărui curs, aproape de gură, este ascuns sub un tunel, iar deasupra lui sunt case și grădini. Mai încolo se varsă Var, principalul fluviu din întreg ținutul până la Ron.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

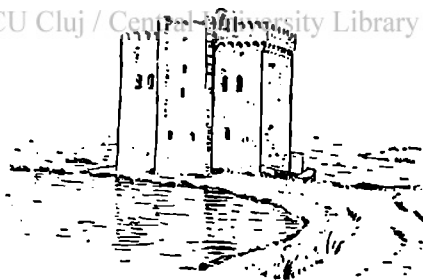


Fig. 6. — Mănăstirea St. Honorat de lângă Cannes.

Lângă țarm, la Nisa, locurile se lărgesc. Munții rămân mai în urmă. Din ei se prelungește pînteni mai mici, între care se pot întinde casele. Astfel a avut unde să se lătească Nisa, luând înfățișarea unui mare oraș.

În această largă depresiune, umplută adesea cu dealuri de bolovăniș adus de ape sau lăsat de mare, sunt așezate toate localitățile până la Cannes.



Totuși substratul pietros persistă; apare ca peninsule ceva mai ridicate, cum e cea dela Antibes, ce apără golful Jouan, unde a debarcat Napoleon venind din insula Elba, la 1815; apare ca insule, cum sunt cele două insule Lebrins din fața stațiunii Cannes. Una are și azi pe ea o cetățue, zidită de Richelieu; pe cealaltă se mai găsește vestita mănăstire St. Honorat, întemeiată la 410 și cu un renume depărtat, până ce Maurii au devastat-o.

Spre Apus de Cannes se înalță creasta scundă a Munților Esterel. Nici nu are a face cu ceace e mai spre răsărit. Muntele e de porfir, roșu ca sângele. Coasta lui spre mare, e ruptă, sdrențuită, încât stânci ruginite, ca arse, se întind în apă, devin mici insule. Variația de culori e neîntrecută, prin contraste lor. Marea aici e și mai albastră, aproape sinilie, iar spuma crestelor de valuri, când trece peste colții de stâncă roșie, par niște șerpi ce se furișează spre un ascunziș tăinuit. Stâncile ruginii, vilele cochete, albe, presărate pe fondul verde al pădurilor ce acopăr muntele, intensul albastru al mării ce se vără printre colții de stânci, deasupra cerul ca de cicoare, dau jocuri de lumini atât de felurite, schimbătoare după hătaia soarelui, încât ziua întregă nu ți se urăște să stai în acelaș loc și să le urmărești variația. Pare că te uiți într'un caleidoscop uriaș, mereu în mișcare.

Spre Apus de Esterel, se înalță masivul munților Maures, un soiu de munți ca cei de lângă Măcin, ca constituție și vechime.

Spre Nisa domină calcarul, cu amănuntele atât de pitorești, trandafiriu când soarele îl bate pieziș. Intre Frejus și Cannes se ridică Esterel, cu culori de sânge când îl bate soarele din răsărit. Dincoace între Frejus și Toulon, e masivul vechiu de granit și gneis, închis la culoare, aspru la înfățișare, mai aspru

prin îmbrăcămintea de castani uriași, de stejari ce dau pluta. Drumul mare îl ocolește spre nord, prin valea largă a Argens-ului, pe unde se află și orașul Grasse. Un drum de fer pe coastă s'a tras mai târziu. Din el poți pătrunde în văile tănuite, cu bogate pășuni, cu isoare limpezi, cu tufe dese de oleandri.

„La marginea Mediteranei se îmbină peisagiile din Auvergne și Bretania, pline de melancolie în zilele cu ploaie, dar care se schimbă deodată în strălucitoare ținuturi din Africa, de cum soarele le aprinde“. (P. Devoluy & P. Borel).

La Toulon, cu Hyères, încetează fermecătoarele condițiuni de pe Coasta de Azur. Ținutul devine jos: E delta Ronului cu neînfrânatul vânt Mistral. E zona provansală propriu zisă, patria Felibrilor, cu Mărsilia.

Țărmlul mării presintă variația arătată, legată de natura geologică a regiunii. Ea dă variație împrejurimilor apropiate de țarm, dar și prilej pentru excursiuni nu de lungă durată, cu aspecte sălbatice. Apele taie chei înguste în ținuturile calcaroase. Astfel sunt vestitele Gorges du Loup, un afluent al Varului, cu cascade spumoase, cu pereți goi de stâncă, pe vârfurile cărora se acățară câte un sat, ca un cuib de vulturi, cum e pitorescul Gourdon, la 800 m., cu casele de piatră, ca înălțate din stâncă, fără un pic de umbră. La fel sunt cheile Varului, iar pe drumuri mai depărtate te înfunzi în labirintul văilor, unde se fac sporturi de iarnă deși jos înflorește Mimosa.

Dacă structura geologică dă variație terenului, viața i-o dă soarele. Când intri pe Coasta de Azur pe o zi înourată, ploioasă, nimic nu te atrage. Totul e învăluit în pânză cernită, Marea e ca leșia, iar pământul e lipsit de îmbrăcămintea strălucitoare. De cum dă soarele, totul se schimbă ca prin farmec. Strălucesc pietrele, răsăd florile, marea devine irizantă.

Soarele dă veselia ce-ți străbate sufletul, fără să vrei, înviorându-te. El dă căldura care se menține la adăpostul zidului de munți încât temperatura medie anuală la Nisa e cam de 16° în mijlociu în timpul iernei.

Astfel Coasta de Azur ajunge, mulțumită în primul rând soarelui, ținutul cosmopolit în vremea iernei, iar Nisa capitala lumii, în care se întâlnesc oameni veniți din toate țările.

„Soarele, valuri de azur, zări de cristal, pământuri multicolore, arbori din nord alături de cei din sud delă curmal la Zadă, chei adânci, păduri crepusculare, grădini miraculoase“, (M. Maeterlink), toate se îmbină, pentru a forma un adevărat colț de raiu.

## Vegetația

Toată Coasta de Azur n'ar fi decât un lung părete pietros, ca ars, trist și aspru, dacă n'ar fi îmbrăcat cu haina împiestrițată a unei vegetațiuni bogate. N'ar fi nici o deosebire între ea și unele ținuturi din sudul Algeriei.

Ceeace împlinește farmecul munților și al mării sunt plantele. Ele dau decorul mereu schimbător; ele formează podoaba pietrei rigide. Prin îmbinarea formelor lor atât de felurite, delă palmierul tropical la stejarul ținuturilor noastre, ochiul mereu e în cătare, iar sufletul mulțumit. Mirosul florilor te pătrunde, servind adesea ca un narcotic sub influența căruia și lumina revărsată de soare e mai blândă și rigiditatea munților mai ștearsă.

În primele zile din Februarie, urcam ulițele întortochiate de pe dealul St. Philippe de lângă Nisa, cu casele tot mai rare. Ori-zontul mereu se lărgea. De după înălțimile

Cimiez-ului prindeau să se ițească vârfurile acoperite de zăpadă. În sine o privești ademenitoare, cu noianul de case jos în vale, cu marea întinsă la infinit, cu munții strălucitori acoperiți de scufia lor de zăpadă.

O adiere de vânt răspândește dintr'odată o aromă atât de dulce și totuși atât de pătrunzătoare! Nu o cunoșteam. Numai după o cercetare îndelungă, am dat peste grădina în care erau vre-o câțiva arborăși tineri de *Mimosa*, ca unși cu pucioasă, de noianul florilor ce le acopereau crenguțele. Aici am simțit cât de adevărat e vorba: „miros care te îmbată“. Cu cât inspiram mai adânc cu atât dispoziția sufletească pe nesimțite se schimba. Intreaga panoramă ce se desfășură înaintea privirii părea alta sau mai bine avea un înțeles nou.

O schimbare momentană și în înțelesul mai adânc al lucrurilor, și-l deșteaptă acei motăcei de pucioasă, animați ca mici sfere de topaz pe crenguțele mlădioase. Îți spun prin mirosul lor, înțelesul vieții pe pământ. Îți lămuresc pe deantregul și înțelesul vieții tale, dar și sprijinul pe care îl poți întâlni la tot pasul atât de ușor, în mersul lucrurilor din natură.



Fig. 7.— O crânguță de *Mimosa*

Sub influența mirosului de mimosa, mă gândeam la cuvintele atât de adevărate ale lui *Ruskin*, din *Cununa măslinului sălbatec*: „Toate din jur și cerul albastru de deasupra noastră și apele blânde și tainele și prezența nenumăratelor făpturi care trăesc, pot încă să-ți fie bogățiile de aici, bogății fără turburări și

Dumnezeești, pline de izvoarele vieții prezente și poate nu fără făgădueli pentru viața de mai târziu..."

Vegetația Coastei de Azur e bogată prin îmbinarea florei mediterane sudice cu cea revărsată dinspre nord peste munți, pe lângă intervenția omului care aduce plante exotice din ținuturi depărtate.

Și astfel bunăoară în grădina din Monte-carlo, vezi într'un spațiu restrâns vegetația cea mai felurită. Alături de un frumos *Ficus*, cu frunzele ceruite, dese, strălucitoare, cu rădăcinele aeriene scoborându-se spre pământ ca niște otgoane, se înalță un mândru *Araucaria*, din neamul Bradului, cu ramurile tufoase, cu frunzele dese lățite, de loc mai mult prin Australia.

Mai ales palmierii sunt foarte feluriți. În 1860 erau numai 4 specii; astăzi sunt vreo 80, din toate colțurile lumii. Ei dau locurilor caracterul exotic, caren lovește mai întâi pe călătorul străin.

În lungul celor câțiva kilometri de stradă, ce se întinde pe țărmul mării, la Nisa, două șiraguri de palmieri, par niște coloane, cu frunzele numai în vârf. Infățișarea mândră a acestor arbori, nu o poți prinde decât când îi vezi singurateci în cadrul unei străzi laterale, profilându-se în întregime pe fondul albastru fie al mării, dar mai ales al cerului. Trunchiul cilindric se înalță svelt, ca un stâlp, iar buchetul de frunze din vârf se respiră abia clătînându-se în bătaia vântului.

Ici e curmalul cu trunchiul solzos, dar cu frunzele lungi, mlădioase, cunoscute ca emblema înțelepciunii. Sunt mulți, mai ales la Manton, fără să deie roade. A fost însă în trecut de o rudă a sa apropiată: *Phoenix canariensis*, introdus prin 1864. Formează podoaba tuturor parcurilor, având trunchiul gros, sol-

zos, iar buchetul de frunze din vârf mult mai bogat, mai lung. A ajuns cel mai comun.

Pe lângă palmierii cu frunzele ca penele, sunt și ceilalți tot atât de decorativi, cu frunzele ca un evantail. Dintre ei singurul *Chamaerops humilis* este european, crescând săl-

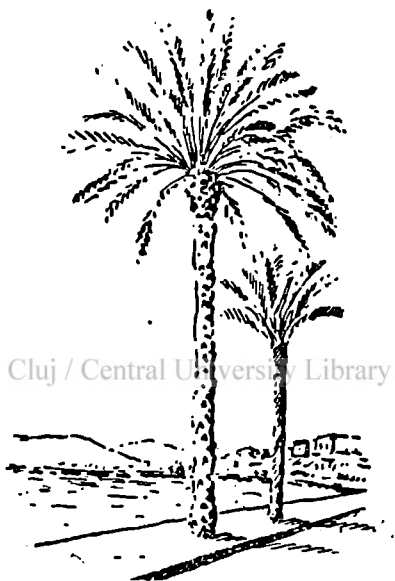


Fig. 8. — Palmieri de pe bulevardul de la Cannes.

batec chiar pe la Monaco. Este ultimul martor din vremile trecute când Europa avea a climă mai dulce, de trăiau palmierii și prin țara noastră.

*Chamaerops* e micuț. Măreț e *Prichardia*, adus din California. E impunător mai ales când e izolat, în mijlocul unui parc. Se vede chiar când ieși din gară, la Nisa. Înalt de 8—10 m., cu trunchiul neted, roșcat, mai gros la bază, poartă în vârf mari frunze spintecate,

pe mărgeni cu fire lungi, ca plete bogate, blonde.

Printre palmieri, se văd *Cycas*, rămășițele unei lumi dispărute, pitici față de ceilalți, dar mândri, cu tufa deasă a frunzelor asemenea celor de curmali.

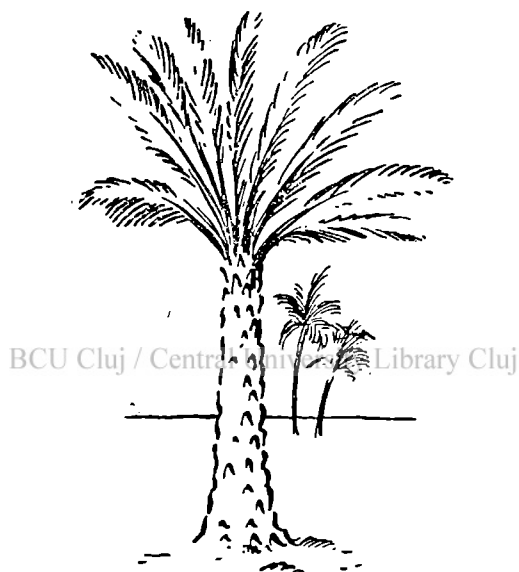


Fig. 9. — *Phoenix canariensis*.

Altă grupă de plante care dau decor stâncelor și exotism locurilor, sunt Cactușii, ca și *Agave* și *Aloe*, două plante așa de asemănătoare încât se confundă.

Frumusețea lor se vede mai ales pe stâncile rupte cu care se termină peninsula pe care se află micul principat Monaco.

E unul din punctele cele mai pline de pitoresc, de pe toată Coasta de azur. E un colț,

unde omul a întregit natura, împodobind-o cu daruri mândre. Sus, pe marginea podișului, sunt *pinii* rămuroși, cu crengile întinse orizontal, având înfățișarea unei umbrele. Ici și colo câte un *cedru* vișuros, cu ramurile resfirate, răsare ca o pată mai întunecată. Aceasta e pădurea deasă, ce umbrește aleele tăiate în serpentine și ținute curat, de nu se vede nici o bucată de hârtie în lungul lor.



Fig. 10.  
*Chamaerops humilis.*



Fig. 11.  
O tufă de cactus (*Cereus*)

Pe urmă vin stâncile. Cactușii formează decorul lipindu-se ca mușchii; tot ei alcătuiesc gardul viu de lângă aleele înguste. Nici nu știi cum cresc. Ici sunt tufe de *Cereus*, de loc din Peru. Trunchiul și ramurile cu 5—8 muchi spinoase, acum se ridică ca niște enorme lumânări într'un candelambur cu multe brațe, cum e în parcul dela Monte-Carlo, acum se sprijină de stânci, ca niște otgoane ori șerpi,



ridicându-se spre lumină ca în grădina dela Monaco.

Mai răspândită, găsindu-se pretutindeni este *Opuntia*, cu crengile turtite, ovale, cărnoase, de loc din America centrală. Tapisază toate râpele stâncoase expuse la soare.

Decorative sunt mai ales tufele de *Aloe* și *Agave*, plante care se cultivă și la noi, în sere. La *Aloe*, original din Colonia. Cap, iese din pământ un buchet de frunze mari cărnoase, ca ceruite, de un verde albicios, terminate la vârf cu un spin. Mai răspândite, mai decorative sunt tufele de *Agave*.

Cât de mult poate și omul în răspândirea plantelor, se vede la această plantă. Cea dintâi *Agave* a fost adusă în Europa la 1561, din America de Sud. Astăzi sunt așa de obișnuite pe Coasta de Azur, încât le socoți ca băștinașe. Sunt decorative, dar și folositoare.

Frumoasă e mai ales când înflorește, la 10—15 ani odată. Din mijlocul tufelor de frunze iese un stâlp, ce seamănă cu o enormă spargă. Intr'o lună crește înaltă și de 10 metri, desfășurându-și la vârf ramuri ce poartă flori mărunte. Atunci seamănă cu un înalt candelamburu, iar inflorescența profilată pe albastrul

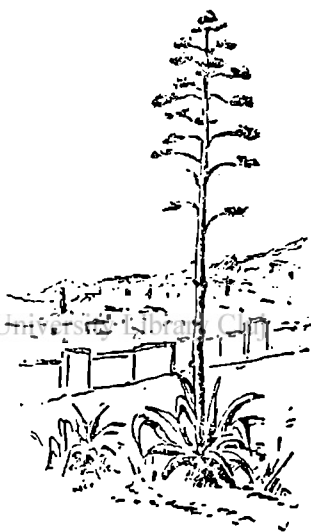


Fig. 12.  
Agave înflorite.

mărei, ori pe purpuriul apusului, are un farmec nespus.

A enumerà plantele exotice care se găsesc pe Coasta de Azur, e cu neputință. Sunt atât de multe și atât de felurite, încât una din numeroasele grădini ce înconjoară marile o-teluri formează neîntrecut tablou de forme și culori.

La sfârșitul lui Ianuarie încep să înflorească odată cu cașii și migdalii, numeroasele soiuri



Fig. 13.  
O frunză de Eucalipt.



Fig. 14.  
O crenguță de măslin.

de Mimose. Inspre Esterel, cu stâncile roșcate, arborii cât salcâmii, numai flori de pucioasă pe ei ăduc un decor nebănut. E alt glas al primăverii decât pe la noi, iar văile întregi sunt pline de mirosul florilor mărunte.

Decorativi și numeroși sunt mai ales diferitele specii de *Eucalyptus*, (fig. 13), arborii cari ajung în țara lor, la 100—120 metri înălțime. Mai ales *E. globulus*, e foarte răspândit pe coasta Franceiei, recunoscându-se după frunzele ca de salcie, dar mai lungi și puțin coșcovite. E unul din arborii care asanează terenurile mocirloase, sugând multă apă.

În afara plantelor exotice, caracteristica Coastei de Azur sunt și arborii mediterani, care se urcă până aici. Dintre ei *măslinii* sunt cei mai decorativi, dar și folositori. Cresc până în munți, pe fundul văilor adăpostite de sub Gourdon, dar formează și pădurici tainice, cum e mai ales la Beaulieu. E emblema trudei traionice, dar și a veșniciei, prin frunzele ce se primenesc într'una. Trunchiul sucit, înțepenit în svârcoliri, arată greutatea traiului. Frunzele verzi spălăcite, mărunțele parcă sunt de piele, stau dese și dau umbră îndeajunsă.

Frumoase sunt și grădinele de portocali, mandarini, lămâi, rodii, mai ales când fructele coapte stau pe arborășii mărunți, de te miri cum nu se îndoae de greutate.

Covorul mereu verde ce se ține de cum ai străbătut ultimul tunel dela Genua și până departe spre Marsilia, este una din minunățiile atractive și recreative ale Coastei de Azur. Impestritătura florilor boghioase de cum-dă primăvara, naște aceleași sentimente ca și focul culorilor pe stânci, mare și cer. Stropii de toate soiurile, formele cele mai bizare, împlinesc farmecul naturii și explică tainica influență ce are pentru sufletul omenesc. Coasta de azur, prin flori, ca și prin cer ori pământ, nu e numai loc de însănătoșire trupească, ci și de învioreare sufletească.



Fig. 15.  
O crenguță de rodie.

## Munca omului

Din zorii vieții omenești, Coasta de Azur a fost sălaș de oameni. Clima ca și marea i-au atras. Urmele omului preistoric se găsesc adesea prin peșterile din apropiere, a căror cercetare științifică s'a făcut, sub îndemnul și cu cheltuiala principelui Albert al Monacului, om

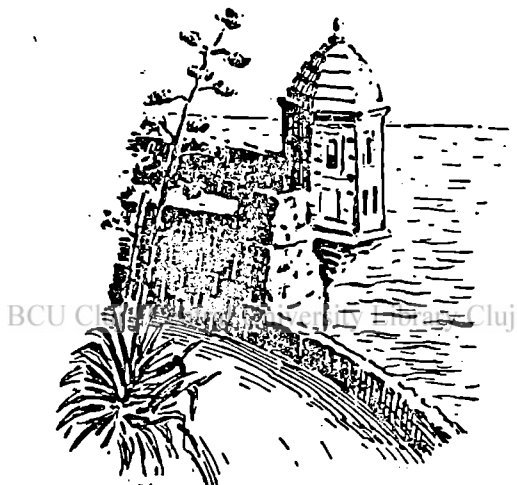


Fig. 16. — Unul din turnulețele vechi ale cetății din Monaco (d. Devoluy și Borel).

de știință, vestit mai ales în Oceanografie. Un muzeu special, la Monaco, cuprinde mare parte din obiectele preistorice adunate.

Mai pe urmă pe aici s'a tăiat cărarea bătută pentru întinderea civilizației, dealungul Alpilor. Nisa a fost zidită de grecii-focieni în 530 înainte de Hristos, după o victorie asupra Ligurilor Vedanțieni, băștinași. Intre Monaco și Monte-Carlo s'au stabilit fenicienii, cu cultul zeului lor Melkart, devenit Hercule al latinilor.

Pretutindeni se văd urmele Romanilor, căci pe aici a fost drumul mare, unde au ridicat acel Tropeum Augusti de deasupra Monacului. La Cimiez (Cemenelum) între modernele palate și oteluri, se mai văd ruinele arenelor din vechea capitală romană, distrusă apoi de puhoaietele barbare, începând cu Burgunzii din veacul al 6-lea și sfârșind cu Sarrasinii din veacul al 10-lea.

Civilizația nouă s'a ridicat peste ruinele celor vechi. Frământările politice au fost vii, pe a-ceastă șuviță îngustă de pământ, până când în 1860 Nisa a trecut cu totul la Franța, rămânând numai micul principat Monaco, cu castelul care datează din veacul al 13-lea.

Tot ce se admiră azi însă pe Coasta de Azur este datorită veacului al 19-lea. La începutul lui, nu erau nici drumuri, nici frumoasele vile. Peste tot numai sate răslețe, sărăcăcioase, mai rar orașele cu casele strănse grămadă; încolo domnea frumoasa sălbătăcie naturală între valurile mării, aceleași ca și azi, și pieptul de piatră al munților, goi și prăpăstioși.

Nisa, în 1814, nu are mai mult de 20.000 locuitori; azi peste 200.000. La gura Paillonului unde azi e frumosul parc Albert I până'n 1849 era un loc mocirlos.

D-na *de Genlis*, la sfârșitul veacului al 18-lea, scrie că de la Nisa la San-Remo nu puteai merge decât călare. „Prin locurile mai primejdioase ne dădeam jos și nu puteam înainta decât prudent, ținându-ne de mână“. Azi, pe acolo, se înșiră trei rânduri de șosele gudronate, în afara liniei de drum de fier.

Cannes, vestita stațiune a bogătașilor, n'a luat ființă decât în 1834, când un lord englez, vroind să fugă de holera care-i răpise unica fiică, a fost oprit să treacă la Nisa, de către guvernul sard. I-a plăcut atât de mult împrejurimile actualului Cannes, un biet sat de pes-

cari, încât ș'a zidit o căsuță. A fost prima vilă, iar lordului Brougham, i s'a ridicat statuie.

Unul din farmecele de azi ale Coastei de Azur, este tocmai secțiunea istorică a omenirii, urmărită prin ruinele trecutului.

De la Turbie, deasupra Monacului, retrăești întreaga civilizație, cu tot sbuciumul de veacuri. Aici ai urmele trofeului roman pe locul de graniță între cele două Galii. Alături e satul medieval, cu ulicioare înguste, cu bolți masive, cu căsuțe ca niște mici fortărețe, cu ferestruicele oblonite. Jos lângă mare e principatul Monaco, tipul feodei medievale. Castelul cu zidurile zimțuite, cu bastioane la colțuri, cu turnulețe de pază, ridicat pe stânca pe care în veacul al 12-lea a pus stăpânire genovezii, cuprinde în el și părțile zidite de Francisc Grimaldi în veacul al 13-lea, întemeietorul dinastiei care domnește și azi.

La marginea prăpăstioasă a peninsulei se înalță însă institutul oceanografic, monument de marmură înălțat științei moderne, iar jos în vale strălucește Monte-Carlo cu palate mândre, cu terase de piatră, cu minunate parcuri și grădini, cu cheiuri largi neterminate încă, mărginite de oleandri.

E tabloul cel mai concret, al schimbării aduse de munca omului modern, care a știut să completeze natura, să o împodobească, să creeze minuni de artă și tehnică.

Acelaș tablou îl vezi pretutindeni.

Sui pe numeroasele trepte ce duc la Castelul de lângă Nisa, distrus sub Ludovic al 14-lea. E o priveliște minunată, cu orizont larg. Spre nord se înalță piscurile imaculate din Chime du Diable, de 3000 m.; vine apoi amfiteatrul de munți, a cărui ultime trepte se termină la spatele Nisei, cu Cimiez, numai hoteluri strălucitoare, în mijlocul parcurilor cu palmieri.

Până'n mare se întinde Nisa, formată din 2

părți, brusc deosebite. Una e lângă castel, cu casele grămadă, cu ulicioare înguste de abia pot străbate razele soarelui, cu furnicarul de copii ce ies din porțile oblonite ca niște șoricei din viziuni. Aici e catedrala, aici primăria. E orașul vechiu, în care auzi vorbindu-se dialectul ce ți se pare că e italian, dar care e curat provensal.

Dincolo de orașul vechiu, se întinde marea de case, oteluri, bănci și magazine din orașul nou, Babilonul modern. Mai în afară, răslețe, sunt vilele și enormele hoteluri, presărate pe coastele înverzite.

Către mare ca o panglică lată, orașul e mărginit de vestitul drum al engleșilor (Promenade des Anglais) nume care-l merită, căci puținii engleji care erau la Nisa în 1821, ca să scape lumea de sărăcie în urma unei ierni nemai pomenite, au cotizat și au început aleea care azi poartă numele lor. Ține 7 km. și e mărginită numai de palmieri.

Mai departe, în prelungirea ei, e coasta mării, cu cuiburi de case, Tumulul pierdute în zare. Vilele se țin aproape una. Din loc în loc sunt mai îngrămădite, în nodurile principale. Colo e Antibes, vechiul Antipolis, cu cultul Venerei; îndărătul peninsulei, la capul căreia se zbat

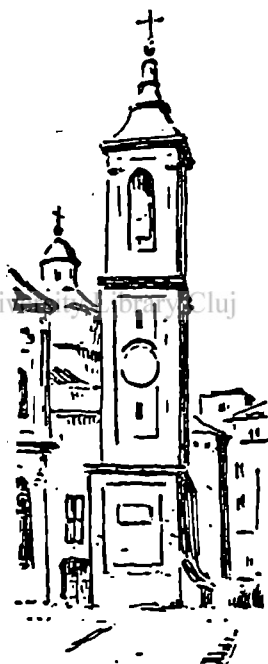


Fig. 17.

Tumulul catedralei din Nisa.

valurile, San Jouan, începe să facă concurență celorlalte; urmează Cannes cu insulele Lerrins, iar la spate silueta crestată a Estereului. În nimbul apusului de soare, e una din priveliștele cele mai pline de farmec de pe toată Coasta de Azur.

„N'am văzut niciodată ceva mai surprinzător și mai frumos... Eră una din acele fenomene atât de blânde, așa de rare, așa de plăcute la vedere, că te pătrund, nu se uită, ca amintirile fericirii (Maupassant)“. O pulbere de aur se revarsă asupra munților, iar jarul discului ce se lasă după ei, trage punte poleită pe tot lungul mării, schimbându-se încetul cu încetul într'un nour de fluturași purpurii ce joacă la fața apei. Marea devine marmorată. Sclipesc ca aprinse, geamurile hotelurilor de pe Mt. Boron; se retrag spre culcare pescărușii gălăgioși care prind din sbor bucățica de pâne ce le-o asvârli; un iacht, cu pânzele întinse pare că e întepenit pe luciul tot mai întunecat al mării, iar fumul unui transatlantic rămâne multă vreme ca o dungă la orizont.

Din adâncul grămezilor de case de lângă castel, Angelus sună; lui îi răspund altele, de la bisericile răslețe prin oraș. E ca un imn cu prelung ecou gingaș. Dinspre mare se întinde o pânză deasă de ceață, ce se așterne peste largul amfiteatru numai clădiri. Cedrii, pinii și palmierii de pe coastă se schimbă în vedeni strănii, ce-și întind brațele să apuce pânza ceții, care se întinde apoi și peste mare. Stelelor, de sus, răspund luminele dese ale becurilor ce sclipesc din desișul negurii. Cer, pământ și apă se contopesc.

Ori unde te întorci vezi neînfrânata voință omenească. Ea aruncă cheiuri în lungul mării. Pentru a clădi un hotel măreț la marginea apei, zidește întâi, aproape tot atâta temelie de



piatră. Pe stânca abia desgolită, aruncă pământ în care plantează palmieri și portocali. Florile ies din piatră, acopăr zidurile proaspăt clădite. Peste tot schimbă fața naturii.

Dela Toulon până la Ventimiglia, nu e loc pustiu. Unde nu sunt grădini, sunt vile. Nu e nimic nefolosit. Neputându-se întinde spre mare, omul se acașără pe coasta muntelui. Pe umerii prăpăstioși de stâncă, înalță palat și nici nu-ți închipui cum a dus materialul.

Unde se arată meșter, e în cultura florilor, ocupația de căpetenie a băștinașilor.

Coasta de Azur e o imensă grădină, care turnizează Europei flori în vremea iernii.

Ideea a venit dela vestitul pamfletar Alphonse Karr, prin 1859. Pe urmă cultura s'a intensificat. În anul când s'a început războiul s'a expedit, de pe Coasta de Azur, aproape 2 milioane de colete poștale, cântărind 10.000 tone, în valoare cam de 30 milioane franci.

S'a ajuns la o specializare intensă. Violetele sunt cultivate la Hyères, Mimosa la St. Raphael, Trandafirii la Cannes și Nisa. Pretutindeni vezi geamuri pe hectare întregi, căci razele de soare li se dă în ajutor sticla, ce concentrează căldura, forțând creșterea.

Una din atracțiile Nisei e piața cu flori, unde sunt adunate toate culorile plantelor mai ieftine, pe când în magazine își iea ochii nu numai aranjamentul măestrit al florilor, cât varietatea celor scumpe.

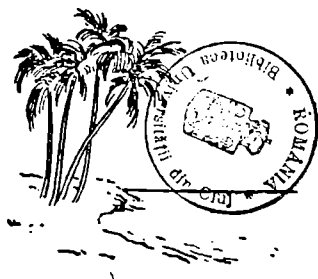
Pe lângă florile de buchet, trimise în panerăse împletite, se face și cultura mare în vederea fabricării parfumurilor. E vestit în aceeașă privință mai ales orașul Grasse, așezat într'o poziție pitorească, de pe versantul răsăritean al râului Argens, dominând o vale în care cresc palmierii alături de castași, măslini ori Eucaliptus. Aici sunt culturile cele mai

întinse, neforțate. Hectare întregi stau acoperite cu flori de violete, garoafe, reseda, a căror culegere se face rând pe rând, din Februar cu violete, până'n Octombrie cu tuberoasele. Peste 70 de fabrici extrag, pe diferite căi, parfumul din petalele culese mai ales dimineața. Cu toată concurența esențelor artificiale, industria parfumurilor naturale este încă în putere, iar Franța are aproape monopolul.

În sfârșit mare întindere a luat industria fructelor zăhărite, ca și cultura zarzavaturilor timpurii, vândute cu preț bun.

Că să se vadă cât poate omul asupra naturii, Coasta de Azur este mărturia. Nu e numai munca brută, ci și aplicarea imaginațiunii. Un palat înconjurat de un parc îngrijit e ca o lucrare de artă. Vila lui Blasco Ibanez de lângă Menton e o adevărată minune de îmbinare a arhitecturii cu arta decorativă a grădinăriei.

Pământ și mare, soare și flori, natura și omul, și-au revărsat darurile peste fâșia de țărm, ce se întinde până aproape de Toulon, făcând-o în adevăr asemenea Babilonului străvechiu, în care se aud toate limbile și se întâlnesc oameni din lumea întreagă.



- No. 9. Temeiul îmbunătățirii vitelor de *Th. Chitoș*.
10. Votul obștesc de *A. Gorovei*.
11. Creșterea porcilor de *C. Oescu*.
12. Viermi de mătasă de *T. A. Bădăraș*.
13. Ofița san tuberculoză de *Dr. E. Gheorghiu*.
14. Peiza de *Prof. V. Babeș*.
15. Alegerea emițentelor de *C. Lăcrișianș*.
16. Creșterea păsărilor de *Prof. C. Mala*.
17. Cătăcirile bolșeviste de *Maior I. Mihai*.
18. O stupină dintr'un rola de *N. Nicolaescu*.
19. Cum se intereiază o vie de *D. M. Cădere*.
20. Răsadnița și Piantele din răsad de *V. Sadoveanu*.
21. Lehuzia de *dr. E. Gheorghiu*.
22. Meșteșugul vopsitului cu burueni de *Art. Gorovei*.
23. Cum orbim de *I. Glăvan*.
24. Păstrarea carnei de porc de *G. Gheorghiu*.
25. Calul de *Prof. E. Uarischi*.
26. Doctorul în casă de *Dr. O. Apostol*.
27. Cum trebuie să ne hrănim de *E. Severin*.
28. Lămurirea legii dărilor de *Iuliu Pascu*.
29. Beția de *Dr. Emil Gheorghiu*.
30. Lămurirea Constituției de *Artur Gorovei*.
31. Boale parazitare la animale, cari trec la om de *C. Moțaș*.
32. Folosințe nesocotite în gospodărie de *I. Simionescu*.
33. Mama și copilul, de *Dr. M. Mamcatide*.
34. Indrumări spre sănătate, de *Dr. I. Bordea*.
35. Despre hrană, de *Dr. I. Bordea*.
36. Omul și societatea de *Al. Giuglea*.
37. Bucătăria sătencei de *Maria Côt. Dobrescu*.
38. Sfecla de zahăr de *C. Lăcrișianu*.
39. Ingrășarea pământului de *I. M. Dobrescu*.
40. Friguri de baltă de *T. Dumitrescu*.
41. Banul de *A. Giuglea*.
42. Sfaturi practice de *Ing. A. Schorr*.
43. Lămurirea calendarului de *A. Giuglea*.
44. Coniunctivita granuloasă de *Dr. I. Glăvan*.
45. Burueni de leac de *A. Volanschi*.
46. Sfaturi casnice de *Maica Raluca*.
47. Cultura tomatelor de *I. Isvoranu*.
48. Rețete pentru gospodine de *Maica Raluca*.
49. Lingoarea de *T. Dumitrescu*.
50. Blenoragia sau sculamentul de *Dr. N. Ioan*.
51. Practica agricolă de *A. Bejenariu*.

### Seria C. „Din lumea largă“.

- No. 1. Ucraina de *G. Năstase*.
2. Cehoslovația de *I. Simionescu*.
3. Munții Apusei de *M. David*.
4. Finlanda de *I. Simionescu*.
5. Bucovina de *I. Simionescu*.
6. Basarabia de *G. Năstase*.
7. Dobrogea de *C. Brătescu*.
8. În spre polul sud de *I. Simionescu*.
9. Olanda de *Ap. D. Culea*.

- No. 10. Viața în adâncul mărilor de *C. Moțaș*.  
 11-12. A. Șaguna de *I. Lupas*.  
 " 13. Către Everest de *I. Simionescu*.  
 " 14. Românii de peste Nistru de *V. Harea*.  
 " 15. Ardealul de *I. Simionescu*.  
 " 16. Lituania de *G. Năstase*.  
 " 17. Câmpia Transilvaniei de *Ion Popu-Câmpeanu*.  
 " 18. Moldova de *I. Simionescu*.  
 " 19. Românii din Ungaria de *I. Georgescu*.  
 " 20. Jud. Turda-Arieș de *I. Mureșeanu*.  
 " 21. Țara Hațegului de *Gavrii Todica*.  
 " 21. Sp. C. Haret de *I. Simionescu*.  
 " 23. Danemarca de *Magda D. Nicoiaescu*.  
 " 24. N. Milescu în China de *I. Simionescu*.  
 " 25. Cetățile Moldovenești de pe Nistru de *Ap. C. Culea*.  
 " 26. Românii din Bulgaria de *Em. Bucuia*.  
 " 27. Valea Jiului din Ardeal de *P. Hossu Longu*.  
 " 28. Țara Bârsei, de *G. Orghidan*.  
 " 29. Vechiul ținut al Sucevei de *V. Curea*.  
 " 30. Macedo-Românii de *Tache Papahagi*.  
 " 31. Românii din Banatul jugoslav de *Pr. Bizerea*.  
 " 32. Coasta de Azur de *I. Simionescu*.

Seria D. „Știință aplicată” Library Cluj

- No 1. Fabricarea săpunului de *A. Schorr*.  
 " 2. Motorul Diesel de *Ing. Casetti*.  
 " 3. Industria parfumului de *E. Severin*.  
 " 4-5. Aerul lichid de *Itie Matei*.  
 " 6. Industria azotului de *L. Caton*.  
 " 7-9. Locomotiva de *Ing. Casetti*.  
 " 10. Aeroplantul de *Dr. V. Anastasiu*.  
 " 11. Baloane și dirijabile de *C. Mănăilescu*.  
 " 12. Betonul armat de *Ing. N. Ganea*.  
 " 13. Gări și trenuri de *G. Stadbei*.  
 " 14. Instalarea unei sonerii electrice de *Stel. C. Ionescu*.  
 " 15. Aparat de Radiofonie de *Lt. M. Zapan*.  
 " 16. Tiparul de *V. Romanescu*.  
 " 17. Ce se scoate din cărbuni de *C. V. Gheorghiu*.  
 " 18. Industria materiilor colorante de *G. A. Florea*.  
 " 19. Fotografia de *Locot. M. Zapan*.  
 " 20. Industria Zahărului de *G. I. Baboianu*.